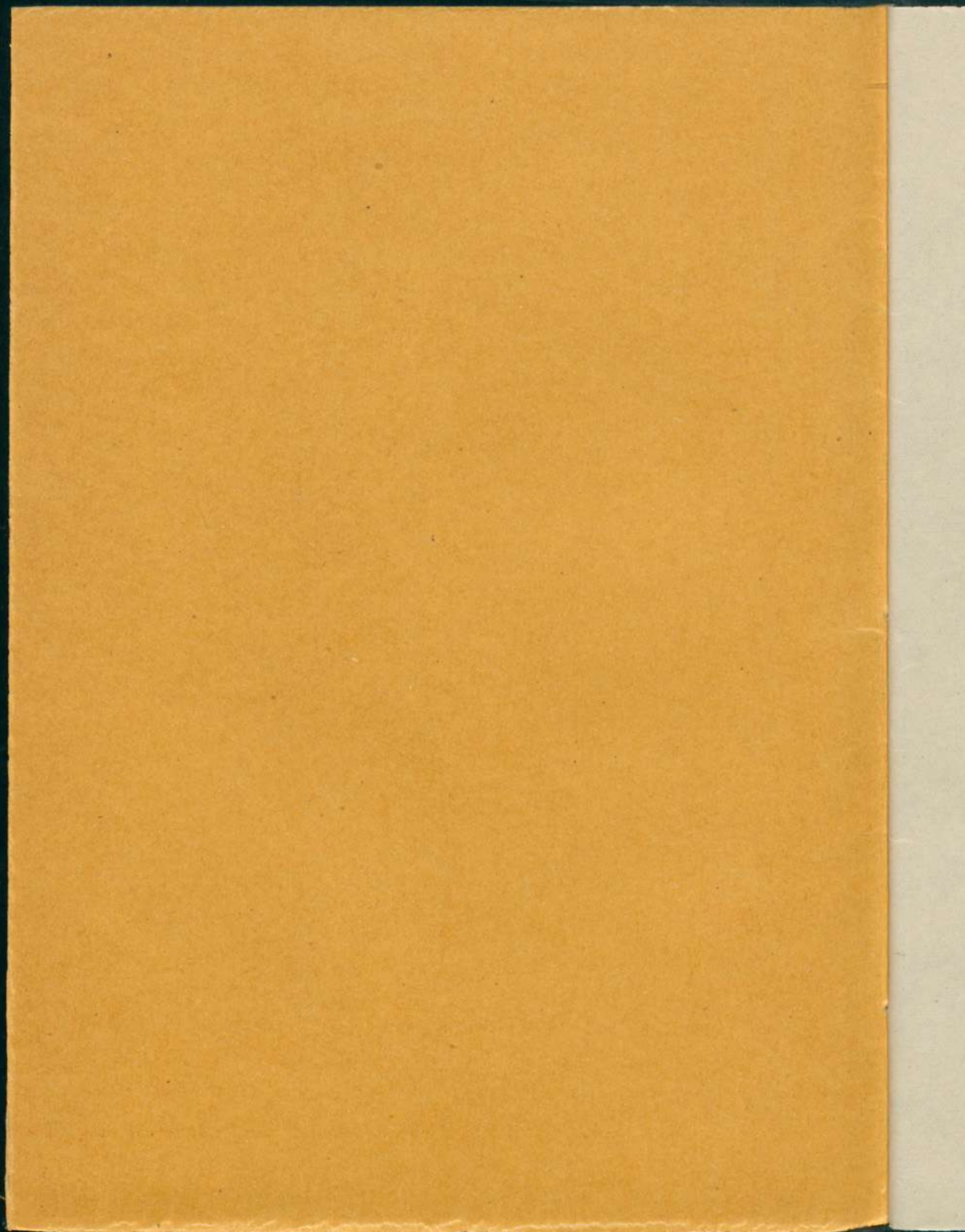
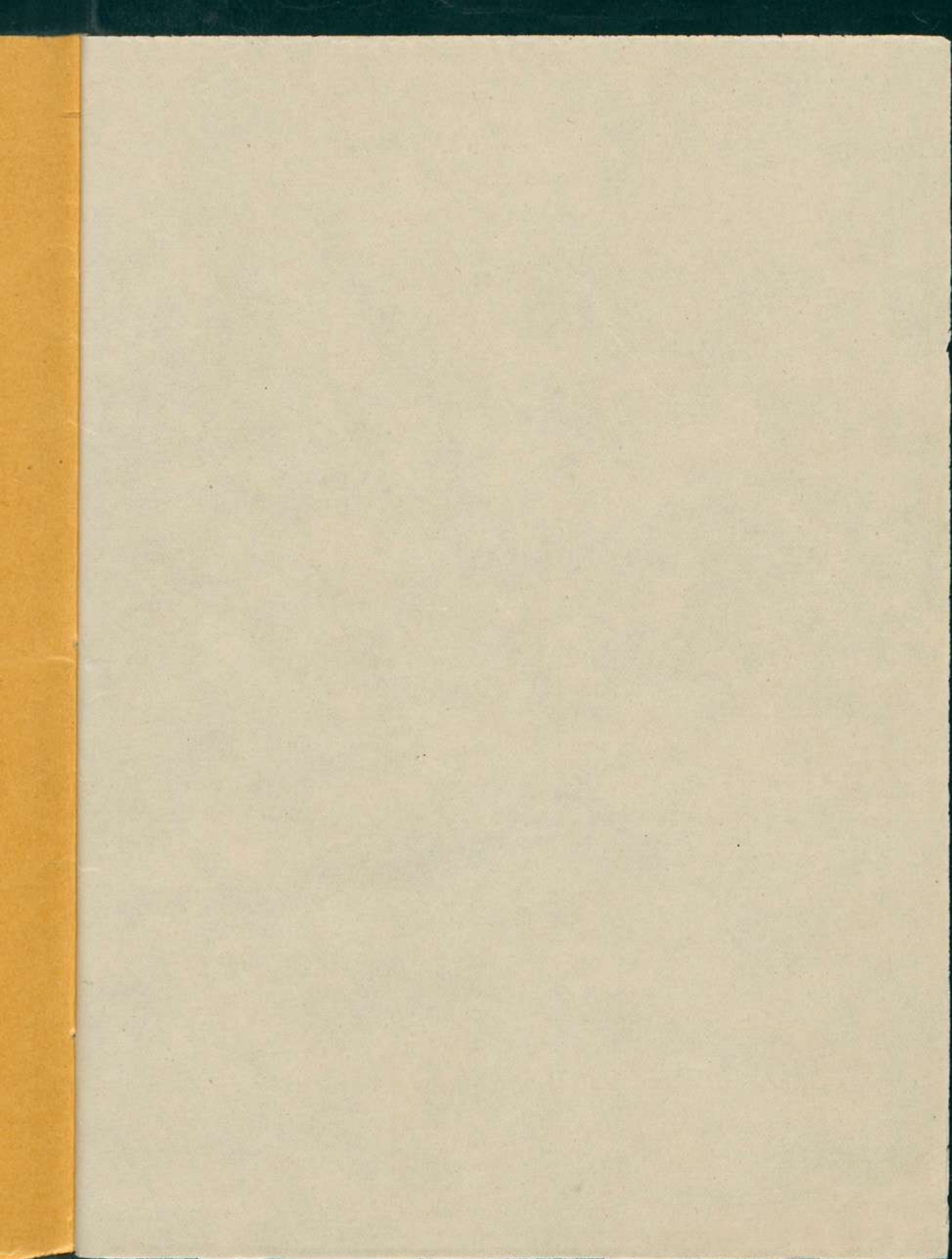
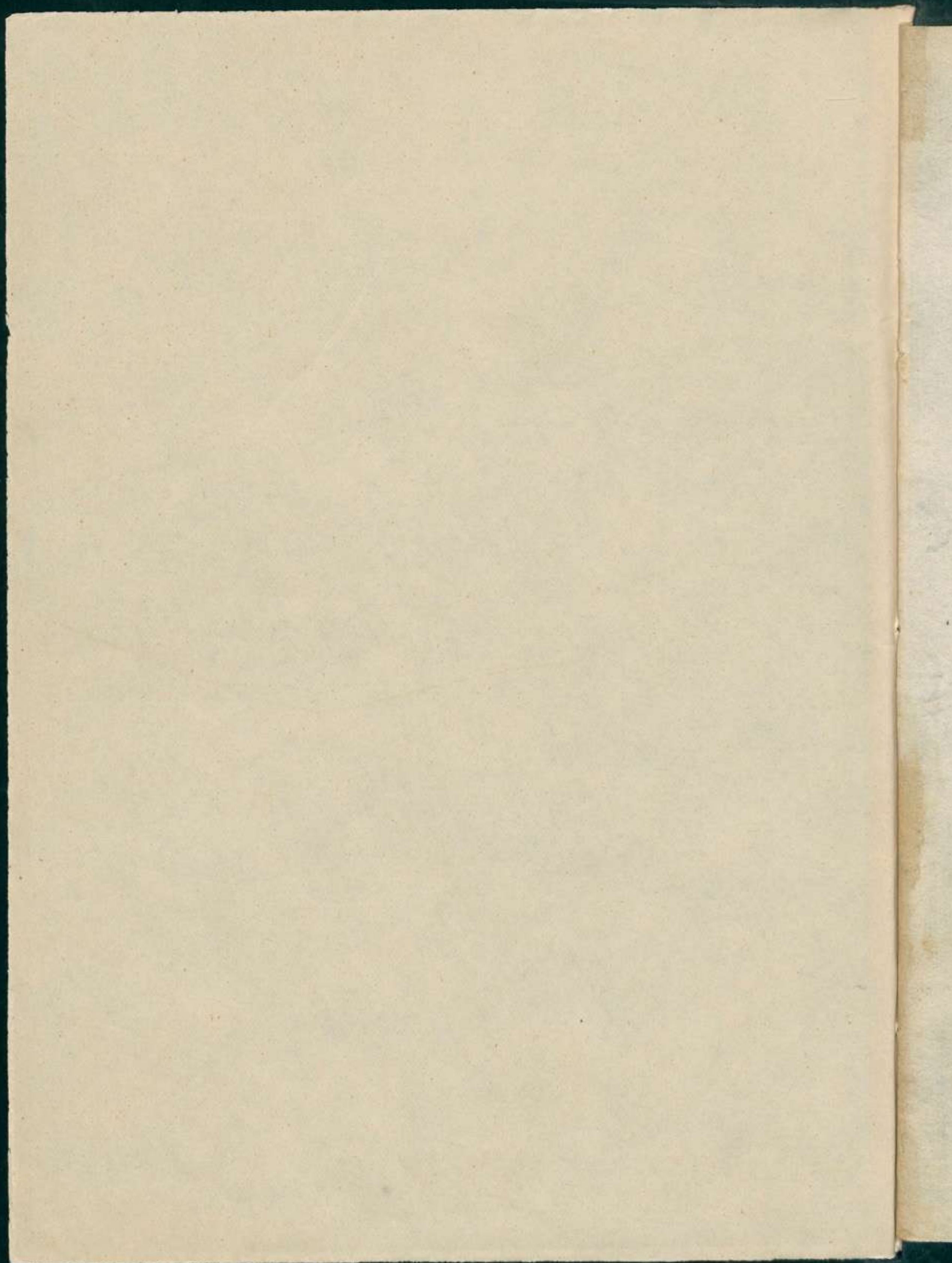

Ine. 48-8-

Petr i Caræ Iurifconsulti & Comitû Ducalis Sabau
diæ Senatoris & Legatî ad Alexandrũ .vi. Pont. Ma
ximũ Oratio: Romæ in publico Consistorio habita
Anno Salutis .M. cccc. xciii.

L Tsi omnes Italiæ Príncipes: ac Respubli
cæ: splendido apparatu: & insigni Lega
tionum pompa: te Alexandrum Sextum
Pontificem maximũ salutatũ adoratũq;
iampridem certatim miserũt: nullum tamen uel Ita
lum uel ex reliqua Christiana gente Príncipe: nul
lam Remp. nullum Senatũ esse existimamus: a quo
Illustrissimî Sabaudia duces: qui nos quoq; nunc
de more Legatos mittunt: obseruantia in sacrã Apo
stolicam sedem & fide in beatitudinem tuã superen
tur. Fuerunt enim ab Atauis prisco ueteriq; maiorũ
instituto & paternis atq; domesticis quos cum ipso
lacte suxerunt moribus ita educatĩ: ut post imortalẽ
deum nihil sanctius q̃ Romanum Pontificem colãt
uenerentur adorent. Neq; id auro. argento. gemmis.
purpura: quod plariq; assolẽt: uerũ candida sinceraq;
fide & rebus ipsis potius q̃ uerbis ostẽdere operepre
cium putant. Quæ cum pro munere Legationis ho
dierno die declaraturus accesserim: mirũ ne sit Ale
xander Maxime: si per ipsa statim Orationis initia
& uultu & mēte moueri compellor. Ego enim dum
altum te & in trono Pontificiæ maiestatis sedentem

intueor: facile concipio: nihil in hac sphaera rerum mor-
talium maius: nihil in terris excellentius: nihil sub ce-
lo sublimius te uno in celsissimo isto Pontificatus
solio in hac sacra Simonis Petri sede conspici posse.
Siue enim ipsius sedis auctoritate quae supra huma-
nam potestatem est: siue tuae Beatitudinis numen quo
Christum geris in terris considerare contemplarique uo-
luerim: quis obsecro futurus est eloquentia tanta peditus
qui te coram & hoc eminentissimo Regum semi-
deorumque concilio ac supremo totius orbis terrarum se-
natus dicturus moueri non debeat: his praecipue pu-
blicis frequentibusque comitiis in quibus concionari
solitos esse scio: non gregarios: aut ex uulgo quosque
uix Demosthenes. Aeschines. Hortensios. Cicero-
nes & eos demum qui summam in dicendo gloriam asse-
quuti Romanam omnem & Atticam eloquentiam cal-
lent: quorumque ex ore melle dulcior (ut de Nestore tra-
dit Homerus) & fluit & redundat oratio. Non itaque
mihi uideri debet Alexander: si ego quae neque ingenio neque
dicendi exercitatione satis ualeo: principio orationis
impedior: quod Theophrasto philosopho. quod De-
mostheni: quod Marco Tullio. quod aliis plerisque ma-
gnis oratoribus contigisse legimus. Verum omnia
uincit serenus iste diuinusque uultus tuus: quo me di-
cere incipientem usque adeo recreas & hortaris ut exi-
stimem te ueluti terrenum deum sinceram Principis
nostri mentem lucidissimum animum cor purissi-

2
mum: hilarem offerētis uoluntatem potius q̄ orato-
ris uerba perpensurum. Nunquā enim cuiq̄ uītio fu-
it (ut Plinius inquit) deū colere: quoquo modo pos-
set. Nam & farre & lacte ac mola salsa litant qui
non habent iura. Dicā igit̄ & numine tuo aspiran-
te paucis aggrediar quæ ab Diuo Principe Charolo
& inclyta matre Blāca tutelam eius Imperiumq; ge-
rente nobis demandata fuerunt. Venimus Alexā-
der Maxime ab extremis Allobrogum & Italiæ finī-
bus salutatum te imprimis Regem Romanorum &
Christianorum omnium Pontificē maximum. Ve-
nimus ad uera obedientiæ signa deosculatum adora-
tumq; sacrosanctos pedes tuos. Venimus ea omnia
publice priuatimq; maiestati tuę præstituri: quæ a ca-
tholicis Principibus Summo Christi Vicario præ-
stari conueniunt. Innocentio octauo uita functo:
cum omnium Principum gentium populorumque
uotis summo consensu patrū nutu deī culmen istud
Pontificium ad te delatum esset: salutaremque fau-
stum & fortunatum ac iucundissimum eum nunti-
um Augusta & puulus Cæsar nostri clarissimi prin-
cipes accepissent tanta lætitiā tam uehemēs & incre-
dibile gaudium eos inuasit: ut nunquā alias maiore
perfusi: hoc uno se felices atque beatos dixerint: lau-
dare oīpotentem & immortalē deum cœperint: & ocu-
lis ac palmis ad cœlum erectis illi gratias agere: q̄ su-
pra filios hoīm prospexisset: uniuerso xpīano generi

uocatus affulsisset: eūq; gregi suo pastore dedit: quo maxime indigebat Christiana Religio. Decreta statim fuere comicia publicæ letitiæ signa populis nuntiata. Instituta per urbes. per oppida. per agros publicæ solennesq; & quales antea uisæ non fuerant supplicatōes. Nulla tēpla. nullæ basilicæ. nulla loca sacra sunt relicta ī qbus & pia thura & amplissimæ cumulatissimæq; græ deo nō agerēt. Ignēs publici eminetesq; passim excitati. Festis Cpanaāz tinnitibus. lyris. citharis. tubarum clangorib9 omnia resonabant. Congratulatiū uoces ī cœlum usq; emittebantur: ita ut aurea rediisse sæcula & omnia omnibus felicia uiderent. Quæ enim maior felicitas christianis populis contingere potest q̄ principem & uniuersalis ecclesiæ Regem nancisci. Iustum imprimis atq; fortem. tum magnificum. pium. clementem. liberalem. sanctū. multarum maximarūq; rerum usu callentem: qui sciat. qui possit. qui uelit Reip. Christianæ decus atq; dignitatem sustinere. ornare. augere. amplificare. Is tu unus Alexāder diuina sorte: diuinis cōsiliis ueluti e cœlo missus sæculo nostro apparuisti: Quo duce: quo pastore: quo pontifice læta omnia Christianis Principibus & populis sunt speranda. Nemo est enī qui nesciat ī te uno summū esse ingenium. summū consilium. summā animi magnitudinem. summā æquitatem. summā religionē. summam rerum oīum experientiam. & demū te illū esse

3
in quo uirtutes omnes suū collocasse domicilium ui-
deant. Quæ singula ita oī humano generi sunt nota
Ita apud oēs gētes celebri fama uulgata: ita terra ma-
riq; celebrata: ut nullius oīno præconiis indigeant.
Neq; etiā est consiliū nrī impræsentiar; Pater sancte
quod plariq; hoc quoq; loco molunt: tuas uel hu-
ius sacræ sedis laudes attingere. Nō. n. mihi tantum
est ingenii. nō mentis. non spūs. non uirium. nō elo-
quentiæ. Tales nanq; eiusq; generis sunt: ut uenera-
tione potius: q̄ hoīm prædicatione dignas esse cense-
amus. Adde q; modestissimas aures tuas illarum fre-
quenti quotidianaq; auditione iam fessas atq; fatiga-
tas puto: ut nihil pene de illis dici iam possit quod a
multis antea saepe nō sit dictum. Verx illas aggredi-
entibus iure obiici posse uideo: quod Cinea oratori
Thessalo responsum ferunt. Is. n. cum apud Pyrrhū
Epirotar; regem: de deorum suor; religione elegan-
ter & magnifice perorasset: regisq; iudiciū tacitus ex-
pectaret: Præstat inquit Rex ut sileas: O: Cinea q̄ de
os imortales tua impotenti facundia denigres: & tur-
bare potius q̄ laudare pergas. Venit in mentē dum
hæc loquor Simonidē poetā & philosophū ab Hie-
rone Syracusar; Rege quis aut qualis deus esset in-
terrogatū: diem sibi ad meditandum postulasse: qua
exacta biduum: & sic deinceps cum impensius a Re-
ge rogaretur numer; dierum ad cogitandum dupli-
casse: exactus tandem cur tam diu sicq; illusorie secū

pergeret: Quia inquit quanto magis huc animū in-
tendo: ea mihi res sublimior & inq̄situ difficilior es-
se uidet̃. Idē mihi hoc loco dici posse uideo. Tanta
est enim huius diuinæ sedis amplitudo: tanta uirtu-
rum tuarū maiestas: ut nō terras solum: sed cēlos etiā
īpsos penetrēt & humanā oēm eloquentiā ac uim lō-
ge exupent: & quasi extinguere uideāt̃: eueniatq; Ari-
stotelicum illud: Sicut oculus noctuæ ad lumen so-
lis: ita humanū eloquū ad hęc p̄denda nō sufficiat.
Vsu hoc quoq; uidemus: ut qui oculorū aciem in ra-
dios solares intendunt: quo fixius eos nitunt̃ inspice-
re eo minus uideant. Maximus p̄phetarū Dauid: At-
tenuatī inq̄t sunt oculi hoīm excelsa suspiciētes. Her-
mes trimegistus & Firmianus quoq; Lactantius me-
minīt: mortale īmortali: t̄pali perpetuo: corruptibile
īcorrupto p̄p̄quare nō potest. Neq; humano ī-
genio uel p̄priis sensibus summa dei consilia cōpre-
hēdunt̃: alioquin nīhil īter deum hoīemq; distaret
si hmōi facultas assequeretur humana. In illis nanq;
nemo magis p̄ficit q̄ qui intelligit sibi semper sup̄-
se quod querat. Verius quoq; cogitat̃ deus q̄ dicatur
& uerius est q̄ cogitet̃. Rectius igit̃ mea snia faciēt̃:
qui sacram ap̄licam sedem: qui maiestatem tuam lau-
dibus efferre conantur: si clausis labiis corda aperiāt̃
uocem compescant. affectum diffundant. & uenera-
bundi potius atq; tacitī illā adorent: q̄ dum facundi
uiderī uolunt supra uires conatī: in medio (ut aiunt)

4
cursu deficiant. Cum itaq; Alexander Pont. Max.
id dignitatis & uirtutū culmen ac fastigium sis ade-
ptus: qđ nulli9 flumen ingenii. nulla dicendi uis am-
plius extollere exornareue possit: nos muneri nro sa-
tis hoc loco fecisse putabim9: si quales Principes nri
fuerint hodieq; sint: quoue studio sacratissimā hanc
sedē & tuā imprimis maiestatem colant paucis aparue-
rimus. Priscis tpiibus: quēadmodū ab illuribus pba-
tisq; auctoribus didici: Diui Sabaudia Principes ab
Alexandro magno: uel Philippi ille ex olympiade fi-
lius fuerit uel Ammonis: siue ut paulo alti9 repetā ab
Hercule originem genusq; duxere. Hercules qui mō-
stra domuit: & uirtute sua (ut poetæ tradunt) iter sibi
parauit in coelum: Caranum qui primus Thessalorū
Rex fuit genuit. Caranus Perdica. Perdicas Argeum
Argeus Philippū primū. Philippus Europū Amyn-
tamq; Europus Menelaum. Menelaus Amyntā iu-
niorem. Amyntas Philippum Alexandri magni pa-
trē. Alexandro magno extincto Macedones ex Ale-
xandri genere Saxoniam magna manu: florenti pu-
be inuadentes: expulsis inde in ulteriores usq; Britan-
niā Cyringis tenuere: & Otonib9 illis inuictissimis
ad quos latinorū cōsensus laurē & coronā cæsareā de-
tulit genus dedere. Otonis. ii. Romanorū Impatoris
nepos ex Hugōe fratre Saxonū duce: fuit Beroldus:
Sabaudianæ gentis Illustrissimus & antiquus Au-
ctor ac parēs: a quo nunq̃ interrupta posteritate uel se-

rie infiniti Principes & Duces p̄diere: q̄ ut primū trās
citraq; alpes potiti sunt rerū: obseruantissimi semper
ap̄licæ sedis cultores. pietate insignes & armis p̄ Rep.
xp̄iana claruerūt. Neq; uero est opus hīc recēdere ce-
lebres illoꝝ Herculeasq; uictorias quas cū sæpe alias
& plerisq; aliis in locis: tum ad Perā urbē. ad Constā
tinopolim. ad Hierosolymā: truculentissimæ spurcis-
sime turcoꝝ & barbaroꝝ gentes ingēti sua clade sen-
serunt. Eas uero illud quoq; testatissimas facit: q̄ ex-
tincto Rhodioꝝ Principe urbe a turcis obsessa rebꝫ
xp̄ianoꝝ undiq; trepidantibus Amadeus unꝫ Sabau-
diæ Princeps xp̄iani exercitꝫ Impator barbaroꝝ im-
petum nō mō sustinuit: uerꝫ excelsō ifractoq; aīo fu-
dit fugauit oppressit: urbem Rhodum insulam oēm
xp̄ianos oēs ea obsidione: illis p̄cis liberauit. Hinc
cōi xp̄ianoꝝ oīum principum cōsensu: summo Rho-
dioꝝ applausu xp̄i uexillo donatus est: decretoq; illo
auctus: ut in militariibus signis crucem albā. crucem
candidam. crucem agni imaculati deferret. Quo tro-
phæo gloriosoque insigni: oēs postea Sabaudie Prin-
cipes relictis Cæsareis aquilis qđ priscū & gentile il-
lius antiquissimæ familiæ insigne fuerat: in hūc usque
diē insigniri exornariq; uidemꝫ. Recenserē alios itē
dē Amadeos eosdēque maximis in Remp. xp̄ianā &
sacrā hāc sedē bñficiis illustres: nisi maxime uererer:
ne dicēdi p̄lixitate aures tuæ māluctudinis offēdere

*Et cesareis aq̄le
fieri p̄uiscā m̄sig
mā duō Sabaudie*

5
quandoquidem præclara illorū & heroica gesta non
orationis mensuram: sed historiæ iustæ magnitudi-
nem expostulant: multisq; essent pro meritis & An-
nalibus & uoluminibus illustranda. Ad hæc proba-
tissima uestigia: ad hos Hæroū clarissimorūq; prin-
cipum mores: ad hoc gētile & uelutī eius familiæ pe-
culiare quoddam & hæreditarium munus assidue in-
stitut⁹ atq; educatus princeps noster Charolus & re-
ligiosissima mater Blanca: bonitate ingenii ac singu-
lari prudentiā etiā imitata Beatitudinem tuam & sa-
cram hanc sedem omni pietate. cultu. ueneratiōe. pro-
sequi. colere. obseruareq; statuerūt. Idem illis est ani-
mus. eadem sunt studia quæ maioribus suis gentili-
busq; fuere. Princeps est tenellus quidem infans: sed
diuina indole: ut nō humanis parentibus: sed e cælo
ex choris angelorū descendisse uideatur. Patrem ha-
buit Charolum Principem fortissimum: & bello pa-
ceq; clarissimū: quo iustior alter: nec pietate fuit: nec
bello maior & armis. Is admodum adolescens Salu-
ciacos subegit. Gabienos deuicit: superbas gentes. fe-
rocissimos populos domuit. Imperii sui decus digni-
tatemq; restituit. Auum quoq; habuit sanctum diui-
numq; Principem Amadeum prodigiis miraculisq;
fulgentem: cui templa & aras deberi omnes uno ore
fatentur & prædicāt. Hos reliquosq; proauos & ma-
iores referēs puellus Princeps multa miraꝓ indicia
futuræ probitatis ostendit. Mater est illi inclyta &

puḋiciſſima feminarum Blanca. Annos tres & uiginti uix egreſſa: ætatem conſilio. prudentia. rerum gerendarum induſtria cæteriſque regiis uirtutibus mirifice ſuperans; Matronarum certe decus & illuſtriuna mulierum quæ ſunt: quæque fuerunt unquam honeſtiſſima: ſacris moribus ſacris inſtitutis: omni religione filium imbuit & exornat: omnis in Aſcanio caræ ſtat cura parētis. Neque tñ quæ ad imperiī dignitatem: ad principatum benegerendum pertinet dies nocteſque omittit. Charolo marito & Duce in ipſo ætatis & uictoriarum flore ſublato: ac filio unico & no uem tantū menſium in cunabulis: crepundiis que relicto: cum Blanca filii & imperiī adminiſtrationem ſummo optimatum populorumque conſenſu ſuſcepisset: uariū belloꝝ & ſeditionum motus trans citraque alpes oriuntur: quos Blāca infracto animo ſingulari ſapientia & bonitate ira repreſſit atque compoſuit: ut pacatis undique rebꝯ deo auctore uniuerſū Sabaudianum Impiū aurea foelicique pace fruat. Id qualecūque quātumue terra marique patet: tuæ Beatitudi ni ſacroſanctæ Romanæ ecclīæ paratum dicatūque eſſe conſtituit. Neque tñ illud (mihi crede) oīno uel exiguum: uel ſpernendum. Sabaudiani. n. imperiī fines & in Gallia tranſalpina & in Italia lōge lateque diffuſi cernunt. Galli tranſalpini qui eam regionē incolunt quæ eſt a fontibus Rheni & Rhodani ad occidentē ſolē uergens in fines Galloꝝ quos Belgas &

6
Celtas Cæsar appellat: quo ad Sagona in Rhodanū
influit. Ad septentrionē uero a Germanis: Sedunis:
mōte Iouis: alpib⁹ graiis atque pēninis usque in ma
re Ligusticū: eaque loca ubi Nicea ciuitas maritima
nobilis a Massiliēsi⁹ olī cōdita: uarusq; fluui⁹ gal
liā ab Italia disiūgit ubi portus Herculis cui nūc uil
lefranche nomen est: ubi trophea Cæsaris excelsa tur
ri miro marmore cōspiciunt. Quo longo terrarū spa
cio Heluetii qui ceteros Gallos uirtute p̄cedunt:
Seduni. Allobroges. Sequani. Centrones. Veragri.
& reliqui usque ad Massilēsiū fines ac uniuersi de
mū populī qui p̄ octo amplas dioceses cū Metropo
li ea loca obtinēt Diuis Sabaudia principibus iādiu
multisq; retro sæculis paruerūt parētque. In Italia
uero a Nicea quā Plinius in ipsa Italia esse affirmat:
ab alpibusque illis excelsis quas Hercules primo: de
hinc Hānibal decimoquinto die transcendit: & quæ
pro mœnibus Italiae iminent uersus orientem Solē
usque in fines Insubrium Sabaudianum se p̄tendit
Imperium. Quo non paruo & pulchro Italiae cir
culo p̄ter Taurinū urbē nobilem & antiquā a Phae
ronte Phœbi filio (ut tradunt) conditā: ducariā sedē
studiorū ac bonarū omnium artium altricem: p̄ter
Eporediam etiā urbem: carminibus Sibyllinis a Ro
manis cōdi iussā: p̄ter Vercellas apollineas nobilissi
mas a saluis Libycis ortas: p̄ter Augustā p̄toriā ad ra
dices alpium positā & a Cæsare populo Romano dī
catā: p̄ter montē uicū populosissimā & amplissimā

ciuitatem in Apennino positam: & ab Hannibale in
Italiam digressio etiam admirationi habitam. Stant op-
pida quinquaginta: insignia quidem illa praeclara atque
munitissima: quae templorum religione. multitudine
hominum. splendore diuitiarum a magnis urbibus nihil dif-
ferre uideantur. Stant arces oppidaque alia & munici-
pia ultra ducenta: moenibus. turribus. fossis. propu-
gnaculis. copia rerum uirisque munita: ita ut eam Re-
gionem uulgo Pedemontium: olim Cisalpinam Gal-
liam appellatam: nunc hortos Italiae uel campos Ely-
sios recte quis appellet. Omitto principes. proceres.
uiros illustres. marchiones. comites infinitam prope
nobilium & equestris ordinis uiro-
rum multitudinem: qui iure imperii ac feudi ligi & antiqui huic excelsi
Duci nostro parant. obediunt. obsequuntur. Hanc praeter-
ea Sabaudianae familiae uel praecipuae laudem ausim
affirmare nullam ex antiquis nouisque principum fami-
liis quas uiderim unquam aut legerim continua successio-
ne aut diutius aut iustius impasse. Costat. n. Sabau-
dos principes multis retro aetatibus infinitis prope an-
nis ita pie semper iuste clementerque rexisse: ut Sabau-
dianum Imperium quietis & repromissionis patriam di-
cas: in qua nullus unquam tyrannidis: nullus grauioribus
uectigalibus: nullus improbis locus fuit. Taceo quod
imprimis dicendum erat: templa. basilicas. sacras edes
earumque numerus & amplas facultates: quibus nulla regio
plus abundat: ut uel hoc uno facile liqueat qua reli-

2
gione: qua pietate: qua constātia Principes & popu-
li xpī fidem quam semel hauserunt: conseruarint: au-
xerintq;. Sed quo pergo: sentio iam me dicendo lō-
gius ptrahī q̄ instituti ratio patiat: neq; uero aut di-
cendi studio: aut principum meorū potentiā iactandi
ostentandiue grā quīsq; me tam multa psecutum pu-
tet: uerū ut hęc delibādo quīcunq; adsunt intelligāt:
in his quæ ab ipsis principibus meis offerunt uel fi-
de uel deuotione superiorē esse posse neminem. Po-
nam nunc orationi modum: Ad te redeo Pater San-
cte: quē cum intueor & admiror in publica certe læti-
tia nobis lætandum & omni gaudio gestiendum cē-
seo. Etenim si ab ipsis Christianę religionis exordiis
Si ab ipsis Diui Petri rēbus qui prim⁹ sanctissim⁹
sedit: Romanos oēs Pōtīfices qui ultra uiginti & du-
centos fuisse referuntur aīo repetere uoluerimus: in-
uenieris pfecto tu unus post tot sanctissimos clarif-
simosq; Pontifices diebus nostris non humanis: sed
plane diuinis consiliis illuxisse: quē sperant oēs & ac-
clamant illum fore qui pacem imprimis unitatemq;
inter Principes: Resp. nationesq; xpīanorū conserues
Qui religionem ipsam si qua labat restituas: erigas:
exornes. Qui barbaros xpīani nominis hostes uin-
cas & pessundes. Qui tandem sæculis nostris concu-
pitam exoptatāq; fœlicitatem præstes. Hęc oīa faci-
le uti speramus absolues: si diuino ingenio tuo usus
pacatis compositisq; quoad fieri poterit xpīanorū re-

bus vexillum crucis: signa redemptoris nostri in turcos & infideles erexeris maturandumque putaueris. Hic ignoscas queso Beatiss. Pater: si legationis munus aliquotulum egressus pauca quæ ad officium ad decus ad gloriam tuam pertinet commemorabo. Quæ n. de te sentiunt homines: sperant ac prædicant: ego tuæ Sanctitatis ab ineunte etiã ætate deditissimè tacere non possum: non certe ut te mortaliū omnium sapientissimū moneam: aut incognita tibi omnium scientissimo narrē: uerè ut eam apud omnes de te opinionē intelligas: cui uti facile potes respondere ita & te uelle mihi persuasum esse cognoscas. Infracti igitur animi tui deliberationē a me uelut tabella depictam auguratāque perspicias. Multa sunt excellentissime Pontifex: quæ te ad eam rem contra turcos & infideles inuitare excitareque uident. Gloriosum imprimis nomen quod tibi Alexandro pulcherrimū indidisti. Fuere (ni fallor) ante te quique eius nominis celebres clarissimique Romani Pontifices. Alexander primus qui inter sanctos est relatus: Traiani temporibus multa diuino sacrificio ob memoriā christi passionis adiecit. Alter Héricū Impatorem ecclesiæ infestū: & Cadulum parinēsem subegit. Alexandrum tertium silere non possum: cuius de nomine Alexandria Cisalpinae gallicae ciuitas condita fuit: Hic Fredericū impatorem illum qui Mediolanū euertit: soloque aquauit: qui Secusiam Principis nostri urbem dolo captā diruit: Fredericum inque primū Cisalpinam omnem deuastantem: multa undique Italiae damna inferentē sub iuga deduxit.

Henricum Angliæ Regem ob cædem Diui Thomæ
Cantuariensis publicis debitisque pœnis affecit. Con-
sulibus Romanis iurisiurandi formam erga sedem apli-
cam dedit: Senatui Veneto multa insignia contulit.
Alexander. iiii. Manfredum Siciliæ Regem: & reliquos
Italiæ tyrānos expulit. Quintus Ladislaum regem res
ecclesiæ diu multumque uexantem in concilio Pisano: re-
gno priuauit. Magna profecto sunt hæc. Pulchrū fuit
diuis illis quinque tui nominis Pontificibus summos Im-
peratores: potentissimos Reges uincere. At si uera fa-
temur christiani aduersus christianos arma sumpserunt. Pul-
chrius erit tibi & gloriosius si quod omnes autumant in tur-
cos molitus fueris: teque alterum Alexandrum Magnum
in orientales illos reges & populos christi hostes ostēderis:
ut quod maxime omnino optandum est: futurumque speramus: ori-
entalem cum occidentali ecclesia coniungas: & te tan-
dem uerum Alexandrum Magnum Pont. Max. terra-
rum mundique Regem & christi uicarium omnes saluent
& adorent. Gentilis ille tuus gloriose memoriæ Pon-
tifex Max. Calistus. iiii. ut primum ad apostolatum assum-
ptus fuit id mente concepit uouitque se perpetuo totis
conatibus turcos & infideles persecuturum. Ad eam rem
perficiendam ex omni Europa multa mari terraque
parauit: nonnullas barbarorum insulas uel expugna-
tas cepit: ingentes clades hostibus intulit. At ne-
scio quo fidere & aduerso Christianorum fato dum
maiora molitur in ipsis Victoriarum Primiciis

*laudes ferdinand
regis hispanie qm
xana ditione redege
regnum Granate*

Sanctissimus Potifex ad celos reuocat: cuius mor-
te sicut interrupta sunt oia: ita Turci & barbari maxi-
mo metu liberati. Tibi uni nunc hic honos: hac pal-
ma debetur: ut quod Patruus Calistus inceperat: ne-
pos Alexander felicibus auspiciis psequendo pfici-
as. Oblata est tibi hoc tpe insignis occasio rei bene-
gerendae: quae te magis atq; magis incedere inflama-
re; debet celeberrimus ille & ppe diuinus Princeps
ac Regum nri tps decus: Ferdinandus Rex Hispa-
niae: unde tibi nobilissima origo est: postq; barbaros
xpiani nois hostes: bis atq; saepius ingenti clade per-
cussit: & trophea saepenumero de ipsis statuit. Supi-
ore anno uictoricibus signis uniuersum Bethicae Re-
gnum illis eripuit: xpianisq; restituit. O felice diui-
numq; Principem: O clarissimu & praestantissimu
Regem: cunctis saeculis lris ac monumetis celebra-
dum. Hac una Ferdinandi uictoria latrones illi spur-
cissimi trepidant: ptimescunt: latebras querunt. Pro-
inde si redeptoris nri uexilla te duce moueri: & Ale-
xandri Sexti signa psenserint tantus eos tui nois ter-
ror inuadet: ut facile tibi euentus credamus qd Ale-
xandro Magno contigit: cui ab ultimis etia mundi
littoribus legationes undiq; nuntiabant: qbus cun-
ctae gentes ueluti destinato sibi Regi obsequerent.
Dum igit trepidant tolle moras: nocuit semp differ-
re paratis. Habes quoq; domi & in his excelsis tectis
ueluti captiuu Ziminum Soltanu magni Turcor
regis fratre: maximu certe futurae tuae uictoriae mo-

9
mentū. Is nō paruo adiūmēto tibi exercitibusq; tuis
multis rōnibus est futurus. Nō deerūt ut opīnor in
tam p̄claro diuinoq; ope xp̄iani principes: potētatus
Resp. Omnes oībus uiribus. oībus copiis te sequentē
Nihil certe ad eam rem defuturū tibi uideo: modo ue
lis: uelle aut debes: nec te mihi crede hui⁹ cōsiliū unq̄
poenitebit. Parata est tibi īmortalis gloria Alexāder:
mō tu xp̄i gloriā a quo tua oīs emanat diligenter ut
sperant oēs ingras. Non. n. ad cibum: ad potū: ad ti-
tillantē prurientēq; corporis uoluptatē natī sumus:
uer⁹ (ut soles dicere) ad dec⁹: ad dignitatē: ad labores
ad iustitiā ad erumnas etiā pro iustitiā pferēdas: At
quē maior iustitiā dici excogitariq; potest: q̄ iniurias
xp̄o redēptori n̄ro illatas ulcisci. Gregē suum a bar
baris oppressum xp̄ianum populū terra sancta spo
liatū ludibriis & contumeliis affectū defendere. Co
gita Pater sanctæ: quot urbes: quot prouinciās: quot
regna: quot impia & supioribus & n̄ris sæculis bar
bari xp̄ianis eripuerē. Nam ut Hierosolymā terram
sc̄tām xp̄i domiciliū: & ea oīa loca in qbus salutis
n̄ræ mysteria sunt tractata silentio p̄tereamus: ut Sy
riā: Phœnicē: Aegyptum: Achaiā: n̄roq; olim Sabau
dię principū puiciā: ut Grēcīā: ut Asiā minorē: ac
innumeras fere puincias omittam⁹: horret aīus me
minisse quas clades n̄ris etiā tpib⁹ Mahumetana ra
bies populis xp̄ianis inflixerit. Recēs est adhuc Cō
stātinopolitana calamitas. recentior Euboīæ clades
quæ sine lachrymis a xp̄ianis audiri ul̄ cēseri nō p̄nt

Soleo aliquñ mecum repetere quas clades Hannibal
postq̃ Taurinum urbē expugnauit : apud Ticinum
amnē. apud trebiā. apud lacum trasumenum. apud
cannas: quę oīum maxima fuit Romanis inflixerit.
At nullam ex his inuenio quę cum his populi xp̃ia-
ni (quas dixi) cladibus sit merito cōferenda. O bone
pietq; deus. quot probra. quot ludibria; dictu nefan-
da: auditu miserrima populus tuus xp̃ianus illic pas-
sus est. Proh dolor quot ornatissima templa diruta.
quot arę sacrę pollutę. quot sanctorę reliquię ima-
ginesque fœdataę. quot uirgines corruptę. quot ma-
tronař decus uiolatum. quot religiosi sanctique uiri
occisi. quot impuberes iugulati. quot uiri isignes ob-
truncati. quot palo transfixi. quot igne concremati.
quot trucidati. quot secti. quot in uincula coniecti:
quot exules extorresq; facti : Non sexui. non ætati.
non dignitati pepercit truculentissima immanisque
barbaria. Adde si q̃ e tantis cladibus illic miseri chri-
stiani supersunt; illos nō solum ut calones uel lixas
abiectionissimos habent; uerę illis pro iumentis utunt̃.
Illis nanque uehunt. arāt. fodiunt. Illis uilissima oīa
exercent erubescendaq; ministeria. Sed nōne his oī-
bus contumeliis ac probris xp̃s Rex noster afficitur
Nonne sacro suo affatu prędixit: Amen amen dico
uobis: quod unī ex istis minimis fecistis mihi feci-
stis. Nonne tibiipsi Alexandro qui Christum refers
in terris hæ cōtumelię. hæc probra inferunt̃? Certe
dissimulare nō licet; libere loquar; credūt oēs te Ale-

10
xandrum sextum Pont. Max. Christi uices gerentem
in terris: non diutius passus nomen Christianum tam
foedo. tam horribili. tam detestabili dedecore conta-
minari. Age itaque Alexander: exurge: te ipsum exci-
ta. te hortare. te uerum Alexandrum in orientales il-
los infideles ostende. Nam Christo duce non mino-
ra certe gesturus es: quam Alexander ille Magnus: qui
cum nullo unquam hoste ut legitur est congressus
quem non uicerit: nullam urbem obsedit quam non
expugnauerit: nullam gentem adiit quam non calca-
uerit. Sed de his satis: fortasseque nimis multa: non
quod magnitudinem animi tui inuictaeque uirtuti dif-
fidendum uel sponte currenti calcar addendum uide-
atur: sed ut intelligat tua Beatitudo quantum de te si-
bi polliceantur sentiunt & loquantur: etiam remotae na-
tiones. Superest nunc tandem ut quod praeipuum
hac legatione nobis ab diuinis Principibus nostris est
demandatum persoluamus. Inclytus Princeps noster
Charolus: Religiosissima diuinaque mater Beata: praece
fidei & hereditariae in apostolicam sedem & tuam Beati-
tudinem obseruantiae memores te Alexandrum eius nominis
vi. Summum Romanumque Pont. omni gratulationis &
uenerationis officio profitentur te Iesu Christi saluatoris
nostri uerum Vicarium in terris agnoscunt. in cuius nomine
& signis omne genu flectitur: coelestium. terrestrium.
& infernorum. Te Petri apostolorum Principis suc-
cessorem unum & legitimum uenerantur. Te Maxi-
mum Christianorum omnium principum Principem

patrum patrē & hierarchā uocant. Te celestis aulae
ianitorē & uelutī terrestrem quendā deum p̄dicāt &
admirant. Tibi unī excelsam summī ap̄latus sedē &
clauēs illas regnī celoꝝ oīpotētes traditas esse affir-
mant. Tibi summo sacerdoti & uniuersae xp̄ianę reli-
gionis antistiti flexis in terrā genibus sese capita im-
primis submissis humeris reuerenter inclināt & oī fi-
de atq; integritate colla subiiciūt. Tibi purā: sincerā:
humilem: deuotā: illibatā: iuiolabilem: & (quā reges
príncipes & reliq; xp̄iana fide insigniti: debēt) obedi-
entiā pollicent. deferunt. exhibēt. praestant. Tibi de-
mū Alex. vi. Pont. Max. sacraeque sedi: seipsos. urbes.
oppida. regiones. exercitus. opes. copias. facultates.
clientelas. fortunas & quicqd amplius terra marique
illis est uirium dedunt. fouēt. dedicant. Vtere pro ar-
bitrio cum lubet: tua decernunt esse oīa. Interea tu
quoque clementissime Pont. Charolum Príncipe n̄m
infantulum: annos quattuor nōdum natū: multa p̄-
bitatis & religionis signa p̄ferentē: religiosissimā
matrē Blancā uiduā: pupillum inq; & uiduam & cū
excelsa illa domo uniuersum Sabaudianū impiū
protegendū & confouendū suscipe: susceptū ample-
ctere: amplexū conserua: conseruatū exorna: exorna-
tum iustis fauoribus b̄nificiisq; prosequere. Sub tuo
enim iustissimo augustissimoq; Imperio ac Pontifi-
catu: p̄spera sibi cuncta: laetaq; & iucunda futura cō-
fidunt.

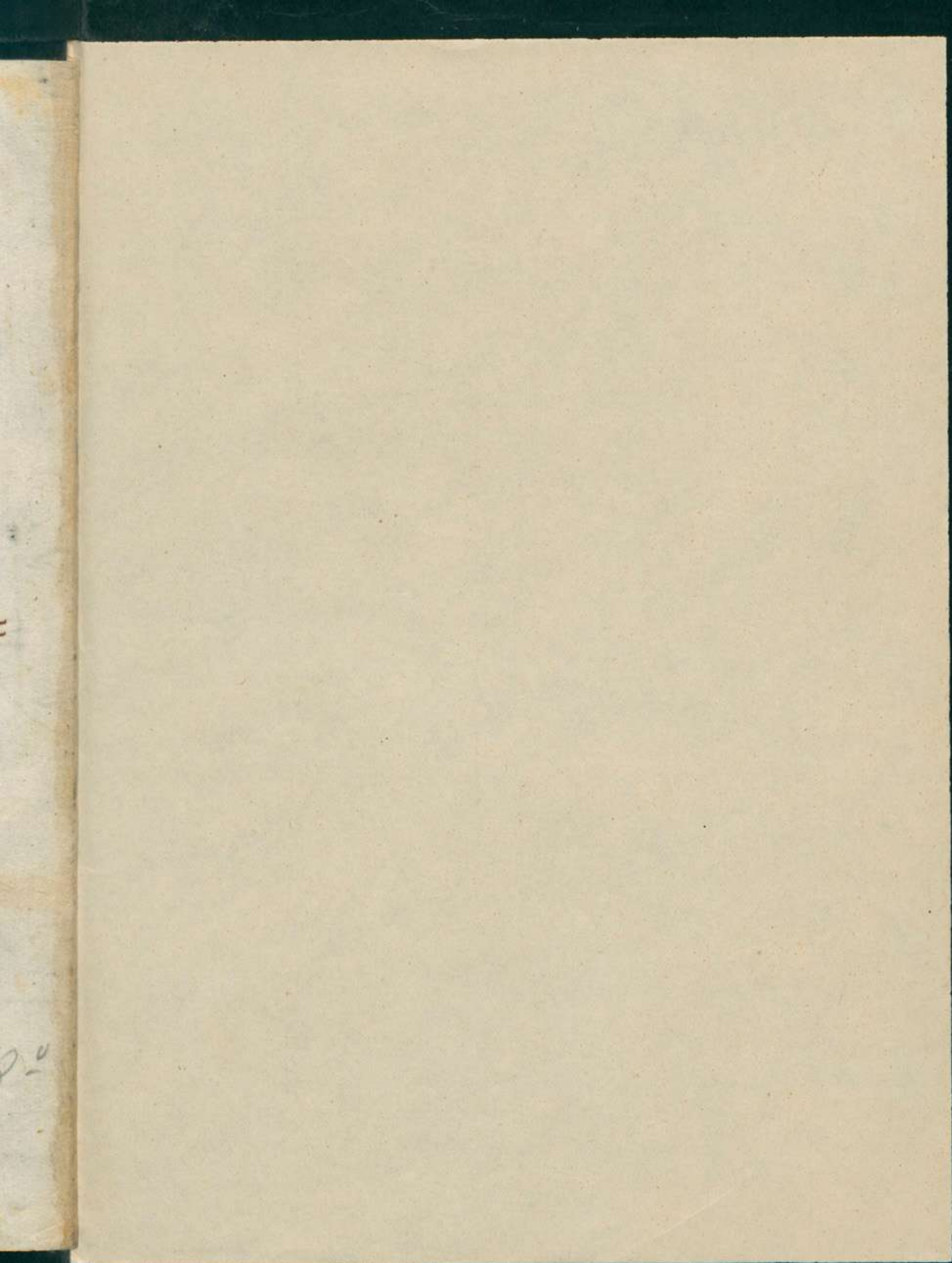
Dixi:.

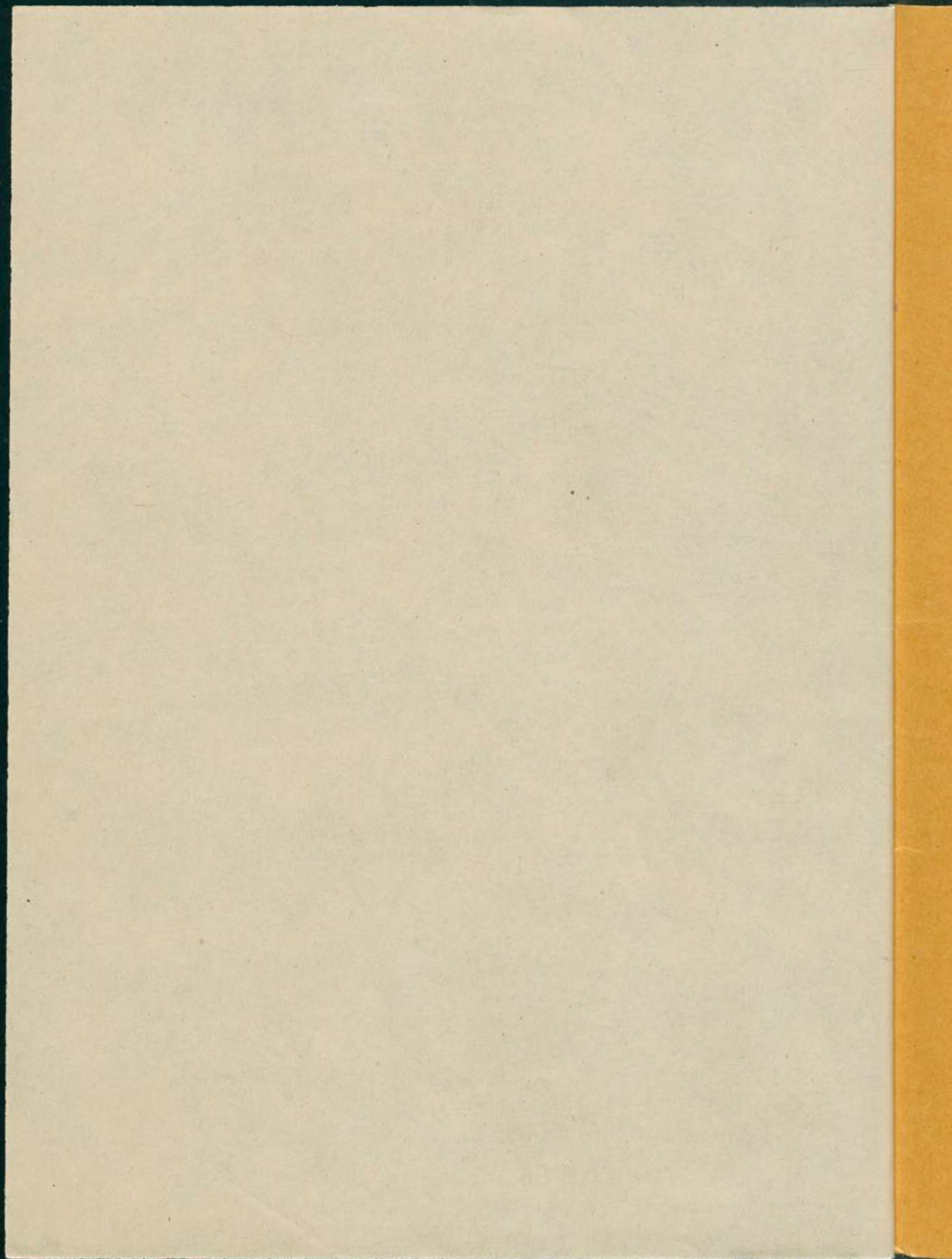
Viuat Alexander.

Ine. 48

45-638

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001959169

Inc. 48 - 8^{au}

